

Årsberättelse 2021

Programnämnd barn och utbildning

Beslutad av Programnämnd barn och utbildning, den 4 mars 2022

Dokumentansvarig på politisk nivå: Programnämnd barn och utbildning

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Programdirektör barn och utbildning

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	2
2. Programdirektörens bedömning och analys.....	3
2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens resultat.....	3
2.2 Händelser av väsentlig betydelse.....	4
2.3 Förväntad utveckling	4
3. Sammanfattande iakttagelser för programområde Barn och utbildning.....	6
4. Uppföljning av nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål	7
4.1 Målområde 1	8
Örebroare i sin fulla kraft.....	8
4.2 Målområde 2.....	9
Lärande, utbildning och arbete genom hela livet.....	9
4.3 Målområde 3.....	13
Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro.....	13
4.4 Målområde 4.....	16
Örebro skapar livsmiljöer för god kvalitet	16
4.5 Målområde 5.....	18
Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god	18
biologisk mångfald	18
4.6 Målområde 6.....	19
Hållbara och resurseffektiva Örebro	19
5. Programnämnd barn och utbildningsresurser	23
5.1 Programnämndens resurser	23
5.2 Effektivisering	25
5.3 Programnämndens egen verksamhet	25
5.4 Driftnämndernas ekonomiska resultat	28
5.5 Skolmiljarden	32
5.6 Effekter av coronapandemin	33
5.6 Kostnadsutveckling	34
5.6 Investeringar.....	35
6. Fem år i sammandrag.	36
7. Åtaganden	37
8. Bilagor.	38

1. Förslag till beslut

En sammanställning av programområdets ekonomi per den 31 december 2021.

Programområde barn och utbildning visar en positiv avvikelse på 66,9 miljoner kronor varav 3,1 miljoner kronor är hänförligt till intraprenaderna. Resultatet exklusive intraprenaderna uppgår till en positiv budgetavvikelse på 63,8 miljoner kronor. Det är fortsatt viktigt att hålla en ekonomi i balans för programområde Barn och utbildning. Totalt bedöms det finnas förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi inom programområdet, men det kommer krävas åtgärder på både nämnd- och verksamhetsnivå.

Även detta år har präglats av Coronapandemin och alla verksamhetsformer från förskola till gymnasieskola har fortsatt att anpassa sig till rådande omständigheter och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Arbetet med att trygga kärnuppgiften och nå målen fortsätter.

De största utmaningarna för programområdet är även fortsättningsvis att kunskapsresultaten ska stärkas och att samtliga nämnder ska ha en ekonomi i balans. Det handlar om att kunna erbjuda en så bra och trygg skolgång som möjligt, från förskola till gymnasieskola, för att alla barn och elever ska kunna utvecklas och få möjlighet till ett bra framtida liv.

Örebro har varit en stark tillväxtkommun vilket har inneburit behov av fler förskole- och skolplatser. Den starka trenden verkar ha brutits även om det kan vara temporärt. Nybyggnation av bostäder fortsätter dock och kommer främst att ske centralt och i centrala ytterområden.

Samspelet och samarbetet i kommunen är en viktig förutsättning för att lyckas med programområdets uppdrag. Programnämnden verkar också i en övergripande roll som tillväxtmotor och ansvarig för att bidra i regional och nationell utveckling tillsammans med HR avdelningen inom Kommunstyrelseförvaltningen och övriga programområden.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Programnämnd barn och utbildning

1. Årsberättelsen för 2021 antas.
2. Årsberättelsen överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare hantering.
3. Det ekonomiska resultatet för programområde Barn och utbildning följs fortsatt upp i månatliga rapporter till Programnämnd barn och utbildning.

2. Programdirektörens bedömning och analys

2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens resultat

Utifrån de uppdrag som åligger Programnämnden i enlighet med reglementet och som spänner från myndighetsutövande till strategisk skolutveckling så har mycket arbete skett under året. Trots avbrott och omprioriteringar, utifrån Coronapandemin, kan konstateras att många uppdrag är omhändertagna och några fortsätter in på kommande år. Arbetet präglades bland annat av åtaganden med fokus på att skapa förutsättningar för att fler elever ska klara att nå kunskapsmålen och detta behöver fortsatt stärkas då många elever fortfarande inte når behörighet till gymnasieskolan. Skolverket beslutade under året om statligt stöd till kommunerna. För Örebro kommun innebär det ett tillskott på 19,1 miljoner kronor. Medlen har fördelats ut till förskolor och skolor för såväl kommunal som fristående huvudman. Medlens syfte är att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till, trots Coronapandemin.

Det ekonomiska resultatet för året är en positiv budgetavvikelse på 66,9 miljoner kronor. Programområdet har ett bättre ekonomiskt resultat än vid tidigare delårsrapporter under året. Den största delen av den positiva budgetavvikelsen är hänförligt till volympotten.

Under året har revideringar skett av resursfördelningsmodellerna inom förskola, grundskola och grundsärskola. De har föranletts av översyner och kommer att bidra till bättre ekonomiska förutsättningar för verksamheterna.

Årets arbete inom digitalisering innehöll bland annat tre stora områden: nytt barn- och elevregister, digitala barn- och elevakter samt att etablera pedagogiska stöd.

Det ökade antalet barn och elever i förskola och skola har lett till att nya lokaler tillskapats. Det har också funnits behov av renovering av lokaler samt ersättning av uttjänta byggnader. Under perioden 2015–2020 har kostnaderna för lokaler inom förskola och skola ökat från cirka 320 miljoner kronor år 2015 till cirka 640 miljoner kronor som är den budgeterade kostnaden för år 2020 vilket motsvarar en ökning på 100 procent. Under motsvarande period har barn- och elevantalet ökat med cirka 10 procent vilket innebär att kostnaden per barn och elev har ökat med cirka 79 procent. Fortsatt kommer kostnadsutvecklingen av våra lokaler att följas kontinuerligt.

Programnämnden ska säkerställa likvärdig förskola och skola för alla barn och elever oavsett huvudman och därför behövs det bredare arbetet stärkas tillsammans med andra verksamheter och externa aktörer för att stödja och stimulera elevers möjlighet att lära sig. Det bredare arbetet bör inte begränsas till att enbart handla om verksamheten inom barn och utbildning. Det behöver även inkludera till exempel socialtjänst, hälso- och sjukvård och centrala resurser på Örebro kommun för att på så sätt skapa en helhetsbild av barnets/ elevens samlade behov av stöd och hjälp.

Totalt bedöms det finnas förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi inom programområdet, men det kommer även fortsättningsvis att krävas åtgärder och ställningstagande på både kommun-, nämnd- och verksamhetsnivå. Bedömningen i övrigt är att våra verksamheter bedrivs på ett sätt som motsvarar våra uppdrag, men att insatser behövs för en ekonomi i balans samt för att utveckla och stärka uppdragen inom vissa områden och enheter.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

Året har fortsatt präglats av Coronapandemin och alla verksamhetsformer från förskola till gymnasieskola har ställt om och anpassat sig till rådande omständigheter och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Alla har arbetat intensivt för att trygga kärnuppgifterna och nå målen, genom en god samverkan i kommunen och med Region Örebro län.

Programområdet stod i slutet av vårterminen inför en ny utmaning då en skola i fristående regi fick sitt tillstånd att bedriva skola återkallat av Skolinspektionen. I november skedde återigen en skolstängning då en grundskola och förskola i fristående regi återlämnade sitt tillstånd för att bedriva verksamhet till Skolinspektionen. Kommunen fick därmed, med mycket kort varsel, bereda plats för dessa barn och elever inom kommunal verksamhet. Genom ett gott samarbete med alla berörda parter inom kommunen men också med berörda skolor har en snabb hantering och effektiv omställning kunnat ske för att kunna bereda plats för dessa barn och elever. Här har medarbetare inom programområdet med barnens, elevernas och vårdnadshavarnas bästa i fokus, kunnat lösa situationen på ett stabilt och tryggt sätt.

Från och med den 1 september 2020 publicerade Skolverket enbart statistik på riksnivå och uppgifter som kan härledas till enskilda skolor har därför varit belagda med sekretess. Detta efter en dom i Kammarrätten som innebär att uppgifter från SCB om exempelvis fristående skolors flöde, betygssättning och sammansättning av elever ska omfattas av sekretess. I väntan på en permanent lösning på denna typ av sekretessfrågor, har dock Riksdagen fattat beslut om undantagsbestämmelser i Offentlighet- och sekretesslagen som möjliggör och säkerställer tillgången till adekvat information om både fristående och kommunala skolor.

2.3 Förväntad utveckling

Arbetet framåt präglas av åtaganden med fokus på att skapa förutsättningar för att fler elever klarar att nå kunskapsmålen och att skapa framtidens förskola och skola där alla barn och elever ges möjlighet att nå målen. Likaså är arbetet med att öka likvärdigheten för barn och elever en mycket viktig del inom Programnämndens område. Här ligger ett antal åtaganden på de ekonomiska förutsättningarna för att förskolan och skolan i Örebro kommun ska kunna hålla hög kvalitet och utgöra en god grund för framtida yrkesverksamhet och/eller fortsatta högre studier.

Regeringens beslut om en reviderad läroplan medför givetvis flertalet förberedelser för skolorna. Inför höstterminen 2022 börjar de ändrade läroplanerna och kursplanerna i våra olika skolformer att gälla. Ändringar är till exempel gjorda i alla kursplaner på grundskolenivå och ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna.

Örebro har varit en stark tillväxtkommun vilket har inneburit behov av fler förskole- och skolplatser. Den starka trenden verkar ha brutits även om det kan vara temporärt.

Antalet barn i förskolan förväntas minska under de kommande åren och förväntas öka igen från 2026. Antalet elever i grundskolan årkurs F - 6 är relativt konstant medan inom årkurs 7 – 9 ökar antalet elever med drygt 500 elever fram till 2025. För gymnasieskolan ses en ökning om cirka 100 elever fram till nästa år och därefter en årlig ökning om cirka 175 elever fram till 2029. Det finns dock ett fortsatt behov av lokal-anpassningar, renoveringar och ersättningar av lokaler vilket ställer krav på en flexibel organisation då antalet barn och elever hela tiden förändras.

Lokalförsörjningsplaneringen och investeringsprogrammet visar på behovet av lokaler för planperioden. Behov finns av ytterligare prioriteringar bland annat utifrån vad lokal-kapacitetsutredningen visade genom att möjliggöra fler elever i befintliga lokaler. Detta ska leda till minskade investeringar för kommunen vilket är ett uppdrag till Program-nämnderna utifrån Budgetdirektivet 2021–2023. Samarbeten och samordning inom kommunen och med bolagen är en förutsättning för lokalförsörjningsprocessen men också för att dämpa kostnadsutvecklingen. Samarbete med fristående aktörer och planering utifrån kommande etableringar av nya fristående förskolor och skolor måste vägas in i kommunens planering.

Volympotten, som Programnämnden tilldelas i budgeten för ett förändrat antal barn och elever, har från och med 2022 en annan utformning där det blir tydligare vad som är volymförändringar och vad som är satsningar inom området.

Programnämnden ska skapa förutsättningar för en långsiktig och strategisk kompetens-försörjning. Nämnderna kommer både att behöva attrahera och rekrytera medarbetare till vissa yrkeskategorier och ämnesbehörigheter, behålla och utveckla befintlig personal för att kunna utveckla undervisning och arbetssätt, samt jobba med omställning vilket är en stor utmaning för kommunen.

Då programnämnderna upphör inför 2023 kommer detta sista verksamhetsår även att präglas av den kommande omorganisationen på både politisk och tjänstemannanivå. Programområdet behöver identifiera och säkerställa vilka ansvarsområden och arbetsuppgifter som kommer att flyttas över till respektive nämnd utifrån kommande reglemente.

Den pågående pandemin kommer att påverka programområdet även under 2022. Beroende på utvecklingen måste i första hand grunduppdragen säkras, vilket kan innebära omprioriteringar inom programområdet men också inom kommunen.

3. Sammanfattande iakttagelser för programområde Barn och utbildning

Målområden	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Örebro i sin fulla kraft	Fortsatt samverkan över program- och förvaltningsgränser under pandemin	Fortsätta utveckla samverkan för att nå högsta resursnytta och effektivitet över program- och förvaltningsgränser
Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro	Behov av barnomsorgsplatser tillgodosedd inom fyra månader Omställningen till distansundervisning skedde på ett bra sätt och gymnasieskolan visar goda resultat Snabb omställning för att bereda alla elever plats vid förskole- och skolstängningar	Måluppfyllelsen inom grundskolan Skillnader i måluppfyllelse mellan skolor och inom skolor
Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro	Goda resultat i brukarundersökningen	Fortsätta stärka trygghetsarbetet på alla nivåer
Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet	Pågående arbete kring utemiljöer på förskolor och skolor	Fortsätta stärka arbetet kring utemiljöer
Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald	Återbruk av inventarier och lekutrustning	Arbeta för en fortsatt hållbar utveckling av lokaler, som tillgodoser behoven utan att bidra till en ökad miljö- och klimatbelastning
Hållbara och resurseffektiva Örebro	Programövergripande samarbete för att möta lokalbehov samt lokaleffektivitet Positivt ekonomiskt resultat för programområdet	Fortsatt fokus på ekonomiskt resultat Lokaleffektivitet- fler barn och elever i befintliga lokaler

4. Uppföljning av nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål

Programnämnd barn och utbildning har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att grunduppdraget enligt nämndreglementet utförs,
- bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål i Övergripande strategier och budget,
- säkra förutsättningar för kvalitativa tjänster för medborgaren,
- fördela resurser för att skapa förväntade incitament och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den politiska ambitionen och de principer som ÖSB förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i verksamhetsuppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

I kapitel 4 sammanfattas uppföljningen av effekterna av nämndernas arbete för att bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges målområden. Inom varje målområde redogör nämnden för:

- en sammanfattande analys av målområdet utifrån nämndens bidrag till utvecklingen inom Kommunfullmäktiges mål, egna nämndmål samt inriktningar. Analysen har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet. Här beskrivs också planerad och önskad utveckling
- resultat för indikatorer. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat grunduppdrag.

Inom varje målområde och dess kommunfullmäktigemål eller kluster av mål ger nämnden en beskrivning av utvecklingen inom målområdet. Nämnden har i programplanen sorterat in respektive kommunfullmäktigemål enligt något av följande tre alternativ:

- Att nämnden beskriver vad nämnden ska uppnå genom en insats (utifrån Kommunfullmäktiges mål och inriktningar) som kommer leda till önskvärd utveckling (ett eller flera åtaganden).
- Att nämnden beskriver hur nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetssätt.
- Att nämnden beskriver varför målet inte bedöms som relevant för nämnden.

Under kapitel 7 redovisas en sammanställning av åtaganden samt status.

Nämndernas uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillsynsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att beskriva de områden där ytterligare förbättringar bör ske.

Strategiskt viktiga frågor där Programnämnden tydligt ska styra är arbetet med strategisk skolutveckling, strategisk lokalförsörjning och en utvecklad och väl grundad resursfördelning. Framtidens förskola och skola skapar dock inte Programnämnden ensam. Här ska förutsättningar ges inom de områden Programnämnden har att styra och verka inom och uppföljning ska säkerställa att utvecklingen går åt rätt håll.

Det huvudsakliga uppdraget för kommunen är att erbjuda välfärd, service och tjänster av hög kvalitet till kommunens invånare i livets olika skeden. För att nå dit måste kvinnor, män, flickor och pojkar, ha möjlighet till utveckling. Utbildning lägger grunden för och påverkar i hög grad människors framtida liv, både vad gäller inkomst, hälsa och sociala faktorer. Det handlar om att kunna erbjuda en så bra och trygg skolgång som möjligt, från förskola till gymnasieskola, för att alla barn och elever ska kunna utvecklas och få möjlighet till ett bra framtida liv.

4.1 Målområde 1

Örebroare i sin fulla kraft

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I Örebro kommun ska skillnaderna i livsvillkor och förutsättningar mellan kön, socioekonomisk ställning, funktionsnedsättning och geografiska skillnader minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska förbättra förutsättningarna för medborgarna att påverka sin framtid och vårt demokratiska samhälle

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska stärka förutsättningarna för en samverkan med civilsamhället, näringslivet och andra offentliga aktörer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kultur och fritidslivet ska vara tillgängligt för alla

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 1

Nämnden har bidragit till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt. Detta följs bland annat upp genom den årliga brukarundersökningen där medborgarna, i detta fall elever och vårdnadshavare, får möjlighet att ge sin bild av kvalitén på den verksamhet som bedrivs. Brukarundersökningen för 2021 genomfördes under våren och redovisades på Programnämnd i oktober. Överlag uppvisades goda resultat men givetvis finns variationer som behöver analyseras av respektive huvudman och dess verksamhet. Se resultat under målområde 3 och 4. Dessutom behövs insatser för att öka vårdnadshavare och elevers deltagande då en trend visar att svarsfrekvensen minskar. Att få berörda medborgares syn på verksamheten är en viktig del i kvalitetsarbetet.

Översyner av resursfördelningsmodellerna för förskolan, grundskolan och grundsärskolan har skett under året i samverkan med verksamheterna och beslut om revideringar har skett i Programnämnd. För förskolans del är det en revidering av antalet avstämningstillfällen under året och en förstärkt tilldelning till förskolor i landsbygd. För grundskolans del är det en förstärkning av landsbygdstillägget. För grundsärskolan har en revidering skett av ämnen och ämnesområden. Revideringarna av modellerna kommer att följas upp under de kommande åren tillsammans med verksamheterna.

Under året handlar Programnämndens grunduppdrag till viss del om att förhålla och anpassa sig till coronapandemin och skapa likvärdiga förutsättningar för alla huvudmän, såväl fristående som kommunala, som alla verkar för våra medborgare i samhället. Ett samarbete har utvecklats mellan programdirektör och huvudmännen där allt från att säkra upp vid en eventuell hög sjukfrånvaro i verksamheten, planering för en eventuell skolstängning, till tillgången till information översatt till flera språk, varit frågor att hantera. Detta samarbete fortsätter att stärkas, inte bara i frågor som rör pandemin, utan i skolfrågor som berör barn och elever i kommunen oavsett huvudman, för att bidra till målområdet.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ”Örebroare i sin fulla kraft”:

- Örebro kommuns verksamheter ska tillsammans med det civila samhället och andra aktörer hitta nya former för samverkan i arbetet för ökad gemenskap och inkludering. (Grunduppdrag)
- Det integrationsfrämjande arbetet i kommunen ska stärkas i enlighet med målen i programmet för hållbar utveckling. (Grunduppdrag)
- Utveckla samarbete och stöd till verksamheter inom Örebro kommun och kommunala bolag gällande tillgänglighetsfrågor. (Grunduppdrag)
- Kulturkvarteret ska etableras som Örebros nya mötesplats och ett nav för skapande, demokrati och medborgarinflytande ska utvecklas, med särskilt fokus på barn och ungdomar. (Grunduppdrag)

4.2 Målområde 2

Lärande, utbildning och arbete genom hela livet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Måluppfyllelsen i skolan ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Utbildning i Örebro ska bedrivas i en trygg lärandemiljö som stimulerar eleven till att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven samt nå sin fulla potential

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns näringslivsarbete ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom stärkt konkurrenskraft och goda förutsättningar för fler företag som skapar arbete till en växande befolkning

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 2	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021
Behov av barnomsorgsplats tillgodosedd inom fyra månader	100	100	100	100
Läskunnighet i år 1, kommunal huvudman*, andel	F 94 P 89 T 91	F 94 P 89 T 91	F 94 P 88 T 91	Öka
Andel elever som når behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, år 9, kommunal och fristående huvudman	F 82,3 P 81,1 T 81,7	F 83,2 P 80,0 T 81,6	F 84,4 P 80,0 T 82,2	Öka
Andel elever med gymnasieexamen inom fyra år, kommunal och fristående huvudman**	77,6	75,5	77,2	Öka

*Statistik kan endast i dagsläget tas fram i kommunal verksamhet

** Statistik kan ej redovisas per kön

**Avser elever som påbörjade en utbildning för fyra år sedan, i Örebro kommun, oavsett huvudman.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 2

Året har fortsatt präglats av coronapandemin men det har varit viktigt att hitta något slags nytt normalläge inom programområdet. De uppdrag som åligger programområdet har fortsatt att utvecklas om än i vissa fall på annat sätt än tidigare. Alla verksamhetsformer från förskola till gymnasieskola har fortsatt att ställa om och anpassa sig till rådande omständigheter och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Alla har arbetat intensivt för att trygga kärnuppgifterna och nå målen genom en god samverkan i kommunen och med Region Örebro län. Kommunens centrala krisledningsstab fortsatte under våren, tillsammans med förvaltningar och verksamheter, att lösa de utmaningar man ställs inför med fokus på medborgarnas behov. Den centrala krisledningsstaben omformades under hösten till en central samordningsgrupp med representation från programområdet. Syftet var att fortsatt stödja verksamheterna. Året blev på flera sätt mer ansträngt än året innan utifrån att pandemin tog ny fart och personalfrånvaron på sina håll var hög. Samtidigt finns nu en beredskap och utarbetade rutiner på plats för att möta utmaningarna som detta inneburit. Kontinuitetsplaneringar har också gjorts kontinuerligt för att säkra personaltillgång och service till medborgarna.

Förskolans rektorer fortsatte att organisera sina verksamheter utifrån sina lokala förutsättningar för att undvika smittspridning men ändå med fokus på grunduppdraget. En så pass långvarig ansträngd situation som verksamheten varit i och fortfarande är i, har såklart påverkat även förskolans utvecklingsarbete, personalens arbetsmiljö, kontakt med vårdnadshavare med mera. Trots den ansträngda situationen har vårdnadshavare i Örebro kommun fortsatt kunna erbjudas plats i barnomsorg inom de fyra månader som lagen föreskriver. Detta skapar goda förutsättningar för vårdnadshavares barnomsorgsbehov vid studier eller arbete.

Grundskolan har fortsatt haft stort fokus på att tillgodose undervisning under pandemin för att stärka elevernas måluppfyllelse och möjligheten att nå behörighet till gymnasiet. Det är fortfarande för många elever som inte når behörighet till gymnasieskolan. Andel elever som når behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, år 9, både kommunal och fristående huvudman ligger på 82,2 %, vilket är en ökning från föregående år. Det är flickorna som står för ökningen. För den kommunala grundskolan har prioritering varit

att utveckla analysen av resultat på huvudmanna- och enhetsnivå genom det systematiska kvalitetsarbetet. Detta bland annat genom Kvalitetsdialoger med rektorerna där årets fokus varit att hitta mönster, likheter och olikheter kring elever som inte når kunskapskraven i årskurs 3,6 och 9. Det underlag som genereras från dialoger blir sen en viktig del i arbetet att rikta specifika och kompensatoriska insatser till skolenheter samt kunna rikta sig mot identifierade elevgrupper som behöver stöd.

Det har även varit fokus på lärarnas förutsättningar att bedriva god undervisning och en kompetensförsörjning som ska säkra tillgången på arbetskraft. Det främjande och förebyggande arbetet i skolan har fortsatt stärkts genom en likvärdig barn- och elevhälsa utifrån elevernas olika behov av stöd samt skolornas trygghetsarbete. Närvaron har uppmärksammats ytterligare och det nya gemensamma närvarosystemet för samtliga kommunala grundskolor, ska leda till en bättre översikt och förutsättningar för främjande och förebyggande arbete.

Regeringens beslut om reviderade läroplaner medför givetvis flertalet förberedelser för skolorna. Inför höstterminen 2022 börjar de ändrade läroplanerna och kursplanerna i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, sameskolan och specialskolan att gälla. Ändringar är till exempel gjorda i alla kursplaner på grundskolenivå och ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna. Ämnets syfte och centrala innehåll har fått ett tydligare fokus i undervisningen och kunskapskraven ska bli ett bättre stöd när lärarna skriver omdömen och sätter betyg. Detta ska bidra till en högre kvalitet och likvärdighet i undervisningen. I kursplanerna är innehållet om nationella minoriteter stärkt. Det har också kommit nya skrivningar om sexualitet, samtycke och relationer. En plan för arbetet upprättas nu hos den kommunala huvudmannen för att stödja skolenheterna i arbetet med de reviderade kursplanerna. Varje skolenhet ansvarar för att planera och genomföra ett implementeringsarbete.

För gymnasieskolans del skedde redan under förra året en stor omställning då verksamheten med mycket kort varsel först växlade om till distansundervisning för att sedan övergå i en kombinerad när- och distansundervisning. I dagsläget ses inte att måluppfyllelsen när det gäller andel elever med en gymnasieexamen påverkats nämnvärt av övergången till kombinerad när- och distansstudier hos den kommunala huvudmannen. Det som kan konstateras är att det har varit yrkesprogrammen som haft störst utmaningar i att genomföra undervisning på distans och därför har dessa prioriterats för närundervisning. I övrigt har generellt sett den största utmaningen varit att stötta de elever som har svårt att hitta egna strukturer för studierna. Elevernas studieresultat och arbetsmiljö har följts upp under läsåret och skolorna jobbar metodiskt och effektivt med eleverna. Rektorerna har förutom att nå måluppfyllelse även utmanats i att leda i förändring, leda på distans och leda i kris. De har tillsammans med förvaltning och nämnd, ägnat mycket tid åt att anpassa, ställa om och tillsammans med medarbetare utforma nya digitala arbetssätt men också vad gäller att säkra miljön i skolan utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Rektorerna har tillsammans med skyddsombud och medarbetare haft stort fokus på riskbedömningar, för att säkerställa en god och säker arbetsmiljö genom att bedöma vilka risker som behöver åtgärdas.

En fortsatt stor utmaning för verksamhetsområde barn och utbildning är att utjämna de klyftor som finns. Skillnaden mellan Örebros skolor är stora både vad gäller måluppfyllelsen men också gällande elevernas socioekonomiska bakgrund. En ökad blandning av elever är önskvärd både ur ett integrationsperspektiv men också kopplat till måluppfyllelse och skolans demokratiuppdrag. Denna utmaning handlar om att både stödja skolornas inre organisation och att dessutom arbeta bredare tillsammans med andra verksamheter och externa aktörer för att stödja och stimulera elevers möjlighet att lära sig. Det bredare arbetet bör inte begränsas till att enbart handla om verksamheten

inom barn och utbildning. Det behöver även inkludera till exempel socialtjänst, hälso- och sjukvård och centrala resurser på Örebro kommun för att på så sätt skapa en helhetsbild av barnets/ elevens samlade behov av stöd och hjälp. Insatser på andra håll, till exempel inom Programnämnd samhällsbyggnad samt kommunala bolag, med syfte att lyfta socioekonomiskt svagare områden, är också viktigt. Det har påbörjats och pågår förebyggande arbeten inom och mellan programområdena och även med till exempel Region Örebro län, men detta måste stärkas ytterligare.

Programområdet stod i slutet av vårterminen inför en ny utmaning då en skola i fristående regi fick sitt tillstånd att bedriva skola, återkallat av Skolinspektionen. I november skedde återigen en skolstängning då en grundskola och förskola i fristående regi återlämnade sitt tillstånd för att bedriva verksamhet till Skolinspektionen. Kommunen fick därmed, med mycket kort varsel, bereda plats för dessa barn och elever inom kommunal verksamhet. Genom ett gott samarbete med alla berörda parter inom kommunen men också med berörda skolor har en snabb hantering och effektiv omställning kunnat ske för att kunna bereda plats för dessa barn och elever. Här har medarbetare inom programområdet med barnens, elevernas och vårdnadshavarnas bästa i fokus, kunnat lösa situationen på ett stabilt och tryggt sätt.

Skolutveckling tillsammans Topp 25 2025 har fortsatt med både forskningsinsatser och övergripande satsningar vilket ska bidra och ge energi åt ett brett skolutvecklingsarbete. Skolutvecklingsarbetet vänder sig till både kommunala och fristående huvudmän. Ett nationellt uppmärksammat forskningsprojekt är följeforskningen kring nedläggningen av högstadiet på Vivallaskolan och beslutet om att anvisa dessa elever till fyra andra skolor i kommunen. Forskningsrapporten¹ och spridningskonferensen skedde i maj månad och lärdomar och utvecklingsområden från rapporten arbetar programområdet vidare med tillsammans med förvaltningen Förskola-skola. Läs mer om Topp 25 på webbsidan pedagog.orebro.se

Arbetet med att utveckla lek- och lärmiljöer inom förskolan har fortsatt när det handlar om programnämndens uppdrag, bland annat inom ramen för arbetet med konceptförskolan och kopplat till verktyget för utemiljövärde. Det sistnämnda är ett verktyg som används för att bedöma gårdarnas kvalitet till exempel när det handlar om hur man ska bedöma tillgången på friyta. När det handlar om mer detaljerade insatser kopplat till lek- och lärmiljöer sker det mesta inom huvudmannens uppdrag.

Årets arbete inom digitalisering innehöll bland annat tre stora områden: nytt barn- och elevregister, digitala barn- och elevakter samt att etablera pedagogiska stöd. Arbetet med ett nytt barn- och elevregister har pågått under hela året och syftar till att byta ut vissa IT-stöd. Arbetet kommer att påverka en stor mängd medarbetare och även medborgare då det hanterar en stor del av administrationen av barn, elever och vårdnadshavare.

Under hösten har det genomförts både en konsekvensanalys och en informationsklassning för att ge en bra grund till kravspecifikation och en kommande upphandling. Arbetet fortsätter även under 2022. En enhetlig hantering av alla barn och elevs akter har implementerats för både grundskola och gymnasiet. Förskolan ska implementeras under våren 2022.

Resultatet av arbetsområdet att etablera pedagogiska stöd, blev ett gemensamt digitalt läromedel för grundskolan samt ett flertal gemensamma assisterande teknik för förskola, grundskola och gymnasiet. Implementering i verksamheterna sker under 2022. Det ger

¹ Se ärendenummer Bou 995/2021 Forskningsrapport EN SKOLA I INTEGRATION? Lärdomar från Örebro kommuns arbete med styrd skolintegration

en bättre förutsättning att lyckas säkerställa både IT-säkerhet och hantering av information som till exempel personuppgifter.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kommunens arbetsmarknadsinsatser ska i högre grad leda till egen försörjning för medborgare som idag står utanför arbetsmarknaden

Målet bedöms inte som relevant för nämnden då detta inte ligger inom ramen för uppdragen inom barn och utbildning.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ”Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro”:

- I Örebro ska det finnas en tydlig struktur för arbetet med tidiga insatser för individer i behov av stöd. (Åtagande)
- Förbättra och utveckla lek- och lärmiljöer som stödjer inläring och trygghet. (Grunduppdrag)
- Strukturera arbetet med studie- och yrkesvägledning för att stärka arbetssätt, kompetens, jämlikhet och samarbete mellan skolor. (Åtagande)
- Förbättra möjligheten till språkutveckling för barn med rätt till teckenspråk. (Åtagande)
- Örebro kommun ska söka samarbete med etablerade öppna förskolor och aktivt uppmuntra att flera startar i områden där sådan mötesplats saknas. (Åtagande)
- För att bättre kunna möta behoven hos individen ska alla berörda parter (verksamheter, nämnder och bolag) samverka med varandra för individens bästa. (Grunduppdrag)
- Systematiskt arbeta för god dialog med det lokala och regionala näringslivet i syfte att stärka samarbetet kring hållbar tillväxt och kompetensförsörjning. (Grunduppdrag)

4.3 Målområde 3

Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Välfärdens alla verksamheter jobbar med främjande och rehabiliterande insatser samt förebyggande arbete

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Hela Örebro ska upplevas tryggare och ingen människa ska begränsas i sitt liv på grund av otrygga miljöer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara narkotikafritt och konsumtionen av andra beroende-framkallande medel ska minska

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 3	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021
Andel vårdnadshavare som uppger att deras barn känner sig trygga i förskolan, kommunal och fristående huvudman	F 97 P 96 T 96	F 98 P 97 T 97	F 97 P 96 T 96	Behålla
Andel elever som känner sig trygga i skolan, (sammanställning år 3,5,8) kommunal och fristående huvudman	F 89 P 91 T 89	F 89 P 92 T 90	F 93 P 92 T 91	Öka
Andel elever som känner sig trygga i skolan, gymnasieskolan kommunal och fristående huvudman	F 90 P 91 T 90	F 91 P 91 T 90	F 93 P 94 T 93	Öka

*Riktvärde 90-100 % bedöms som ett bra resultat från Origo Group som är leverantör av brukarundersökningen. Målvärdet Örebro kommun strävar emot är 100 %.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 3

Nämnden har bidragit till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt, bland annat genom verksamheter inom Centralt skolstöd såsom Centrum för samverkan (Samba), NP-resurs och samverkan och specialpedagogisk kompetens.

Under 2019 genomfördes en organisationsförändring på Centralt skolstöd (CS) och en extern utvärdering² av den nya organisationen skedde under vintern 2020–2021 och redovisades i Programnämnden under våren. I den kan bland annat utläsas att de utvecklingsarbeten och de fokusområden som verksamheterna haft inom CS så har en anpassning gjorts gentemot det som kom fram i behovsinventeringen år 2019. Dels finns ett tydligt arbete mot att öka verksamheters och individers delaktighet och dialog, dels arbete med att tydliggöra vad och hur CS verksamheter kan stödja andra verksamheter. Satsningar har till exempel gjorts inom områden som neuropsykiatriska funktionsvariationer och språkutvecklande insatser. Utvecklingsarbete och fokus har lagts på information, utbildning och handledning men också mer direkt arbete riktat mot individ och gruppnivå. I den enkät som utvärderingen baseras på är det höga medelvärden rakt över alla frågorna i enkäten och det visar på att verksamheterna över lag är nöjda med CS. De flesta verksamheter rankar CS samarbetet högt och att det uppfyller behovet, har gett kunskap och stöd samt gjort skillnad. Arbetet tas också väl emot och trots pandemin har dialogen mellan CS och verksamheterna varit mycket god. Som i alla organisationer finns det förbättringsområden och dessa arbetar verksamheten vidare med.

I arbetet med att sätta en struktur för tidiga insatser för individer i behov av stöd finns en tydlig och enkel ingång till Centralt skolstöds verksamheter för att tillhandahålla

² Ärendenummer BoU 891/2021

konsultation för såväl fristående som kommunala huvudmän. Översyn av tillgängligheten sker för att möta önskemål. För mer information kring verksamheternas utvecklingsarbeten, fokusområden och kärnuppdrag hänvisas till Central skolstöds årsredovisning för år 2020³.

Trygghetsarbetet spelar en viktig roll på förskolor och skolor och upplevelsen av trygghet mäts årligen i den gemensamma brukarundersökningen. Även om andelen barn och elever som upplever sig trygga, generellt sett håller en jämn och hög nivå, pågår fortsättningsvis arbetet med att alla ska uppleva sig trygga i förskolan och skolan. Det är precis som med kunskapsresultaten bland eleverna, variationer mellan och inom enheterna. Därför är det av största vikt att varje enhet analyserar sina resultat utifrån flera perspektiv såsom åldrar och könsuppdelad statistik. Som exempel kan nämnas att förvaltningen förskola och skola, genom sin centrala trygghetsgrupp, arbetar målinriktat med att kunskapshöja skolornas trygghetsteam och utveckla analysen gällande trygghet i relation till måluppfyllelse för att stödja huvudmannen i dess samlade bedömning. Inom den kommunala gymnasieskolan fortsätter arbetet stärkas genom ytterligare differentiering av resultatet i brukarundersökningen gällande pojkar och flickor för att tydligare kunna urskilja mönster och styra insatser.

Det som behöver fortsätta bevakas framöver är de effekter coronapandemin har när det gäller exempelvis psykisk ohälsa och här behöver samarbetet mellan programområdena stärkas för att möta medborgarnas olika behov som kan uppkomma.

Programområdet har fortsatt att arbeta med trygga skollokaler inom ramen för det ordinarie lokalförsörjningsarbetet. Trygghets- och säkerhetsaspekten är en central del vid både ny- och ombyggnation, både genom direkta myndighetskrav och genom det sätt man planerar skollokaler och skolgårdar genom lokal- och funktionsprogram. Som exempel kan det handla om god belysning, säkra utrymningsvägar, fungerande skalskydd och en trygg trafikmiljö. Men det handlar också om att hela tiden arbeta förebyggande, till exempel genom att systematiskt identifiera kritiska platser på skolgården för att kunna styra resurser till de ställen där det behövs som mest.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kvaliteten inom vård och omsorg ska vara hög. För att nå dit är målet att bemanningen på vård- och omsorgsboenden ska öka och antal personal som en hemtjänsttagare möter ska minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Samverkan mellan verksamheter och aktörer i arbetet med stöd, vård och service utgår ifrån individens behov och förutsättningar genom hela vårdkedjan

Målen bedöms inte som relevant för nämnden då detta utgår från vård och omsorgs uppdrag och vårdkedja och inte ligger inom ramen för uppdragen inom barn och utbildning.

³ Ärendenummer BoU 75/2021

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL**Örebro kommun har en nollvision mot hemlöshet**

Målet bedöms inte som relevant för nämnden då detta inte ligger inom ramen för uppdragen inom barn och utbildning.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ” Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro”:

- Arbetet för att motverka och bryta människors ofrivilliga ensamhet ska stärkas. Örebro kommun ska i samarbete med andra aktörer och med hänsyn till rådande restriktioner hitta nya metoder för människor att mötas. (Grunduppdrag)
- Samverkan inom kommunen och med andra aktörer i det trygghetsskapande och socialt förebyggande arbetet ska stärkas i hela Örebro kommun. (Grunduppdrag)
- Identifiera och komplettera insatser och utarbeta kommungemensamma strategier för ökad psykisk hälsa hos grupper med särskilt stor utsatthet av psykisk ohälsa. (Grunduppdrag)
- Miljöer där barn och ungdomar vistas ska vara fria från narkotika. (Grunduppdrag)
- Stärka arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck genom samverkan och utveckling av förebyggande och åtgärdande insatser. (Grunduppdrag)

4.4 Målområde 4**Örebro skapar livsmiljöer för god kvalitet****KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL**

Örebro kommuns boende- och livsmiljöer ska vara hälsosamma, trygga, säkra och skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor samt möjliggöra för kommuns invånare att leva ett gott liv oavsett var man bor

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och där vi aktivt arbetar för att minska barriärer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I ett växande Örebro motsvarar bostadsbyggandet, verksamheter och samhällsfastigheter befolkningsökningen och näringslivets behov

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats som lockar allt fler med efterfrågad kompetens

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Fortsätta utveckla och genomföra insatser för att underlätta för ett

hållbart resande med klimatsmarta, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska präglas av platser som främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och som stimulerar möten mellan människor

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 4	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021
Andel vårdnadshavare som är nöjda med sitt barns verksamhet i förskolan, kommunal och fristående huvudman	F 93 P 91 T 92	F 94 P 93 T 93	F 92 P 93 T 93	Behålla
Andel elever som är nöjda med sin skola, (sammanställning år 3,5,8) kommunal och fristående huvudman	F 80 P 80 T 80	F 81 P 80 T 80	F 84 P 82 T 82	Öka
Andel elever som är nöjda med sitt program, (sammanställning gymnasieskolan) kommunal och fristående huvudman	F 84 P 82 T 82	F 84 P 84 T 84	F 86 P 86 T 86	Öka

*Riktvärde 90-100 % bedöms som ett bra resultat från Origo Group som är leverantör av brukarundersökningen. Målvärdet Örebro kommun strävar emot är 100 %.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 4

Nämnden har bidragit till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt och följer upp arbetet genom bland annat den årliga brukarundersökningen. Årets resultat visar på en ökning av nöjdhet bland elever i både grund- och gymnasieskolan. När det gäller vårdnadshavare inom förskolan ses samma höga resultat som tidigare år. Nöjdheten syftar både till verksamhetsinnehåll, lokaler med mera, därför är det som tidigare påpekats, viktigt att varje verksamhet själva tar tillvara på resultaten för att kunna arbeta vidare med utvecklingsområden på den egna förskolan eller skolan.

Utvecklingsarbetet gällande lokaler har skett i samarbete med lokalstrategier om förskole- och skolmiljöer (både inom- och utomhusmiljöer) samt hållbarhetsstrategier när det gäller folkhälsofrågor. Läs mer om lokalförbättringsarbetet under målområde 6.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ” Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet”:

- Vidareutveckla metoder och arbetsätt för jämlika livsmiljöer i Örebro kommun. (Grunduppdrag)
- Vidareutveckla det serviceinriktade förhållningssättet med effektiva processer gentemot näringslivet. (Grunduppdrag)
- Utveckla den gemensamma bilden av platsen Örebro och vad som är Örebros framgångsfaktorer. (Grunduppdrag)

4.5 Målområde 5

Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att klimatbelastningen per person i Örebro ska vara på en nivå, som om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska binda samman kommunens grönstruktur samt värna om och bidra till ökning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Avfallet i Örebro kommun ska minska till mängd och farlighet samtidigt som återvinningen ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att ha miljömässig och organisatorisk motståndskraft för extrema förhållanden och ett förändrat klimat

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 5

Örebro kommuns arbete för en minskad miljö- och klimatpåverkan syftar till att tillgodose en god och säkert framtid för kommande generationer. Programnämnd barn och utbildning behöver finnas med och skapa incitament och tydlighet avseende hållbara investeringar, och i samverkan med bland annat Futurum och Programnämnd samhällsbyggnad tillse att investeringar i kommunens lokaler tillgodoser behoven i en växande befolkning utan att bidra till en ökad miljö- och klimatbelastning. Det finns flera exempel på återbruk av möbler/inventarier vid förskolor och skolor. När lokaler avvecklats eller kontraktets sagts upp eller nytt byggs, så återanvänds lekturstrutning samt andra inventarier genom flytt av dessa till andra utbildningslokaler. Förvaltningen förskola och skola har bildat en grupp på intranätet för köp/skänk/sälj för att kunna ta vara på inventarier som blivit över. Vid planering av förskole- och skolgårdar så används avverkade träd, stenar, stubbar för att skapa en stimulerande lekmiljö och då behövs inte nyinköp av lekturstrutningar i samma omfattning.

Även fortsättningsvis behövs säkerställas att alla barn och elever som finns inom utbildningsverksamheterna får tillgång till den handlingskompetens och kunskap som krävs för att kunna vara med och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Inom kommunen finns exempelvis Kretsloppslandet och Naturskolan som stöd till skolor och förskolor i deras arbete för att uppmuntra och skapar förståelse för en hållbar livsstil, och det är även viktigt att ledare inom skola och förskola ges möjlighet till fördjupad förståelse inom området. Utifrån kommunens arbete för en giftfri barnverksamhet kan verksamheternas arbete ha en kortsiktig negativ effekt på målet om

minskat avfall, då en del av arbetet handlar om att rensa ut och slänga leksaker och produkter som utifrån ett kemiskt perspektiv inte bör finnas i en barnverksamhet. Under året har uppföljningen av strategi för ett Giftfritt Örebro påbörjats för att därefter revideras om behov finns.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska fortsätta öka tillförseln av ny förnybar energi, utveckla energieffektiviseringsåtgärder samt öka andelen förnybar energi som används, med syfte att minska såväl kostnad som klimatpåverkan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns vattenförekomster ska uppnå god status och dricksvattenresurserna ska vara långsiktigt tryggade.

Målen bedöms inte som relevanta för nämnden då detta inte ligger inom ramen för uppdragen inom Programnämnd barn och utbildning.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ” Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald”:

- Jämfört med år 2000 ska klimatbelastningen minska med minst 40 procent per invånare för det geografiska området Örebro kommun, samt minska med minst 80 procent per invånare för Örebro kommunkoncern. (Grunduppdrag)
- Arbeta med att brett implementera programmet för hållbar utveckling, klimatanpassningsplanen och avfallsplanen. (Åtagande)
- Utveckla kommunens arbete med att uppmuntra och möjliggöra för en hållbar livsstil hos kommuninvånarna. (Grunduppdrag)
- Arbeta för ökad hänsyn till ekosystemtjänster inom det kommunala uppdraget. (Grunduppdrag)

4.6 Målområde 6

Hållbara och resurseffektiva Örebro

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Nämnder och styrelser i kommunen ska säkerställa hög budgetföljsamhet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, där varje nämnd och dess verksamheter bidrar till en god ekonomisk hushållning av kommunens resurser

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta nämndövergripande för att nå högsta möjliga resursnytta

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Vid fördelningen av de ekonomiska medlen i kommunkoncens olika verksamheter ska jämställdhet beaktas

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Som attraktiv arbetsgivare ska Örebro kommun rekrytera, utveckla och behålla kompetenta och engagerade medarbetare för att utveckla kommunens verksamheter

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 6	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021
Ekonomisk avvikelse för programområde Barn och utbildning, miljoner kronor	-6,7	40,5	66,9	+/- 0
Ekonomisk avvikelse för egen verksamhet, miljoner kronor	- 5,5	+/- 0	66,6	+/- 0
Lokaltutnyttjande per barn i förskola, kvm per barn, kommunal regi	-	12,4	13,3	Behålla
Lokaltutnyttjande per elev i grundskola, kvm per elev, kommunal regi	-	16,8	16,3	Minska
Lokaltutnyttjande per elev i gymnasieskola, kvm per elev, kommunal regi	-	20,3	22,4	Minska

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 6

Örebro har varit en stark tillväxtkommun vilket har inneburit behov av fler förskole- och skolplatser. Den starka trenden verkar ha brutits även om det kan vara temporärt. Nybyggnation av bostäder fortsätter dock och kommer främst att ske centralt och i centrala ytterområden.

Antalet barn i förskolan förväntas minska under kommande år och förväntas öka igen från 2026 och framåt. Ökningen är då cirka 200 barn per år. Antalet elever i grundskolan årkurs F - 6 är relativt konstant fram till 2029 med en viss minskning de närmaste åren. Inom årkurs 7 – 9 ökar antalet elever mellan åren 2021–2025 med drygt 500, där den största årliga ökningen sker under 2022. Fram till 2027 sker en ökning med ytterligare cirka 90 elever för att därefter plana ut. För gymnasieskolan ses en årlig ökning om cirka 100 elever fram till 2022 och cirka 175 elever från år 2023 fram till 2029.

Den strategiska lokalförsörjningsplaneringen och investeringsprogrammet lägger grunden för arbetet med kommande års lokalplanering. Utmaningen är stor, inte minst ekonomiskt. Det krävs samspel och ansvar från hela kommunkoncernen för att klara av utbyggnaden och de kostnadskonsekvenser det medför på både kort och lång sikt. För att kommunen ska ha ett effektivt lokaltutnyttjande och inte bygga mer än vad behovet visar är det viktigt med samarbete. Dels mellan bolagen genom till exempel avstämning och jämförelse av bolagens investeringsplaner med kommunens investeringsprogram, dels att tillsammans diskutera lösningar som ryms inom de övergripande ekonomiska ramarna på sikt. Dels mellan programområden avseende gemensamt nyttjande av till exempel bibliotek och idrottshallar.

Lokalförsörjningen styrs av den lokalförsörjningsplanering (avser 4+4 år) som, kopplad till investeringsprogrammet, revideras, uppdateras och beslutas av Programnämnd årligen. En revidering av det beslutade funktionsprogrammet har påbörjats men har på grund av andra prioriteringar, fått pausas. Varje beställning av ny- eller ombyggnation av förskolor och skolor har sin grund i den strategiska lokalförsörjningsplaneringen. Förskolor byggs sedan 2016 enligt det framtagna konceptet Framtidens Förskola 2.0. Utvärderingar görs kontinuerligt och framöver kommer 2.0 vidareutvecklas till 3.0. Den största förändringen är att det blir ytterligare en avdelning för att det ska bli jämnt antal avdelningar. En översyn av äldre, och framför allt mindre, förskolor kommer att göras för att anpassa antal förskoleplatser till det behov som finns nu och framåt. I största möjliga mån bör behov av förskoleplatser finnas inom rimliga geografiska områden.

Ett arbete har påbörjats med att ta fram en konceptskola. Denna ska baseras på funktionsprogrammet. En grundskola byggd utifrån ett koncept ger en enklare hantering i både förankrings- och byggprocessen vilket kan leda till minskade kostnader samt att det blir enklare att budgetera för investeringen och drift inför varje enskilt objekt. Rotreoveringar av skolor kommer att fortsätta de närmaste åren. Av de tidigare utpekade fjorton grundskolorna återstår idag fyra.

Ett arbete har också påbörjats med att se över hur organisationen för gymnasieskolan ska se ut och hur befintliga lokaler kan rymma den förväntade elevökningen. Det kan innebära att skollokaler behöver ställas om och förändras, processen är delvis påbörjad. Det finns ett stort behov av att renovera och anpassa kök i förskolor och skolor utifrån arbetsmiljöåtgärder och behov av ökad produktion.

I det beslutade budgetdirektivet för åren 2021–2023, får Programnämnderna i uppdrag att fortsätta revidera och minska investeringsprogrammet. Detta syftar till att minska hyreskostnader för Programnämnden och frigöra resurser till verksamheterna i stället.

Under året har arbete skett med ett antal åtaganden inom ramen för målområdet såsom arbetet med en enhetlig process för interkommunala ersättningar inom förskola och skola, vilken kommer att förenkla administrationen och skapar tydlighet för mottagaren. På sikt är det önskvärt med ett systemstöd i detta arbete för ytterligare effektivisering. Uppdraget med att se över möjligheter att ta in barnomsorgsintäkter från vårdnadshavare i fristående förskolor och pedagogisk omsorg samt möjligheten att ha en gemensam kö- och antagningsprocess har också fortsatt och ett erbjudande kommer att gå ut till de fristående under våren 2022, om att vara med i detta upplägg.

Programnämnden verkar i en övergripande roll som tillväxtmotor och ansvarig för att bidra i regional och nationell utveckling gällande kompetensförsörjning tillsammans med HR avdelningen inom Kommunstyrelseförvaltningen och övriga programområden. För att Programnämnden ska kunna säkra sitt uppdrag att tillgodose behovet av kompetens inom programområdets ansvarsområde oavsett utförare, på både kort och lång sikt behövs underlag på nuvarande och framtida kompetensbehov inom programområdets tjänsteutbud.

Örebro kommun genomför årligen en kartläggning av kompetensförsörjningsläget, som sedan utgör ett underlag för de satsningar och inriktningar som Programnämnden behöver fokusera på för den kommunala huvudmannen. Kartläggningen genomfördes för respektive förvaltning under hösten 2021. Programnämnden har sedan tidigare även uppdragit åt forskare att studera lärares personalrörlighet och forskningsrapporten har presenterats i nämnden under året. Programnämnden har under våren 2021 även tagit del av den personalframskrivningsanalys som PWC tagit fram på uppdrag av HR-direktören. Tjänstepersoner och ordförande i Programnämnd har deltagit i ett

samverkansprojekt med Mälardalsrådet för att stärka kompetensförsörjningen av pedagogiska yrken i Stockholm-Mälardalenregionen. Året har också präglats av dialog om personalkostnader kopplat till budgeten och de frågor som uppstått på grund av Coronapandemin.

Inriktningar som nämnden omhändertagit inom målområde ” Hållbara och resurseffektiva Örebro”:

- Genomföra översyn av investeringsprogrammet för att ytterligare minska framtida kostnadsutveckling. (Åtagande)
- Utöka dialogen med marknaden inför upphandling för att säkerställa en effektiv upphandlingsprocess samt för att bredda underlaget av marknadsaktörer. (Grunduppdrag)
- Stärka de sociala kraven i samband med upphandling i syfte att i högre grad leda till anställning eller praktik. (Grunduppdrag)
- Genom metodutveckling säkra välfärdens kvalitet i tider av demografisk förändring under de kommande åren. (Grunduppdrag)
- Utvärdera kommunens krishantering med anledning av Coronapandemin. (Åtagande)

5. Programnämnd barn och utbildningsresurser

Fördelning av medel via resursfördelningsmodeller

Förskolenämnd, Grundskolenämnd och Gymnasienämnd samt fristående huvudmän får i huvudsak sin ekonomiska tilldelning via resursfördelningsmodellerna för att bedriva verksamhet inom förskola och skola. Utöver det erhåller driftsnämnderna anslag för verksamheter som inte ingår i resursfördelningsmodellerna som är anslagsfinansierade.

Den övergripande målsättningen med resursfördelningsmodellerna är att i större utsträckning fördela resurser utifrån barn och elevers behov och att resurser fördelas likvärdigt oavsett utförare. Finansieringen av resursfördelningsmodellerna sker inom Programnämnd Barn och utbildning tilldelade budgetram. Resursfördelningsmodellerna ska också vara kompensatoriska, just för att alla barn och elever har olika förutsättningar.

En viktig uppgift för Programnämnden är att öka kunskapen om modellerna och hur arbetet med ekonomi och resursfördelning kan och ska användas. Det gäller hela styrkedjan från Programnämnd barn och utbildning till driftsnämnd och vidare till förskolor och skolor och dess chefer och rektorer. Som ett stöd i detta arbete för rektorerna har under året ett bildspel tagits fram för att tydliggöra hur medel fördelas från staten ut till verksamheten. Detta kan användas vid behov på arbetsplatsträffar med personalen.

Det finns många synpunkter och uppfattningar om resursfördelningsmodellen och dess utformning. Kommunstyrelseförvaltningens uppfattning är att det finns en allmän acceptans av de grundläggande delarna av resursfördelningsmodellen, men det finns delar av modellen som behöver utvecklas vidare. Resursfördelningsmodellerna ses kontinuerligt över med ett brett deltagande från verksamheten. Uppföljning av modellerna görs utifrån om modellerna styr mot uppsatta mål och ger önskade effekt i enlighet med de beslut som fattas av Programnämnd barn och utbildning.

Översyner av resursfördelningsmodellerna för förskolan, grundskolan och grundsärskolan har skett under året i samverkan med verksamheterna och beslut om revideringar har skett i Programnämnd. För förskolans del är det en revidering av antalet avstämningstillfällen under året och en förstärkt tilldelning till förskolor i landsbygd. För grundskolans del är det en förstärkning av landsbygdstillägget. För grundsärskolan har en revidering skett av ämnen och ämnesområden. Revideringarna av modellerna kommer att följas upp under de kommande åren tillsammans med verksamheterna.

5.1 Programnämndens resurser

Programområde barn och utbildning redovisar ett samlat positivt resultat på 66,9 miljoner kronor. Årets avvikelse motsvarar en avvikelse på 1,7 procent i förhållande till tilldelad budgetram. En positiv avvikelse på 3,1 miljoner kronor efter ianspråktagande av intraprenadernas eget kapital.

Det är en förbättring mot tidigare ekonomiska uppföljningar under året. Motsvarande resultat 2020 var en positiv budgetavvikelse på totalt 40,5 miljoner kronor. Vi arbetar

fortsatt med att periodisera intäkter och kostnader, det vill säga att intäkter och kostnader ska belasta på rätt period.

Det ackumulerade resultatet för intraprenaderna är fortsatt positivt inom både förskola och grundskola.

Förskolenämnden redovisar en negativ budgetavvikelse på -2,3 miljoner kronor, Grundskolenämnden en positiv budgetavvikelse på 6,2 miljoner kronor, Gymnasienämnden en negativ budgetavvikelse på -3,7 miljoner kronor och Programnämnden barn och utbildning en positiv budgetavvikelse på 66,6 miljoner kronor.

I det ekonomiska resultatet för Förskole- och Grundskolenämnd ingår intraprenadernas positiva budgetavvikelse med totalt 3,1 miljoner kronor. Programnämnd barn och utbildning kommer fortsatt följa nämndernas ekonomiska resultat i den ordinarie uppföljningsprocessen under året. Det sker bland annat genom den månadsrapport som är uppe i Programnämnd barn och utbildning och som ger nämnden aktuell ekonomisk information löpande under året. Månadsrapporten är ett komplement till delårsrapporter och årsrapporten.

Örebro har varit en stark tillväxtkommun vilket har inneburit behov av fler förskole- och skolplatser. När kommunen växer innebär det också kostnader för skolskjuts, elevresor, specialskolor med mera. Det finns behov av lokalanpassningar, renoveringar och ersättningar av dåliga och tillfälliga lokaler. Det innebär att barn och elever ibland måste evakueras till andra skolor. Förskolor och skolor har startat upp verksamhet under året och det tar några år innan skolorna har det antal barn och elever skolan är byggd för, vilket får ekonomiska konsekvenser initialt. Det i sin tur ställer krav på en flexibel organisation då antalet barn och elever hela tiden förändras. Skillnaderna i antalet barn och elever mellan vår och höst är stora inom både förskola och skola. Verksamheterna upplever att det är svårt att planera och anpassa sin organisation till faktorer som ett förändrat antal barn och elever, öppningar och stängningar av verksamheter, evakueringar och nybyggnationer.

Det bedöms finnas förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi inom programområde Barn och utbildning. Det kommer även fortsättningsvis att krävas arbete på både nämnd- och verksamhetsnivå och behov av ställningstagande. En viktig del har varit att öka medvetenheten och kompetensen om resursfördelningsmodellerna i organisationen och arbetet med ekonomi på alla nivåer. Som ett stöd för rektorerna inom förskola och skola har under våren ett bildspel tagits fram som förklarar budgetprocessen och fördelningsprinciperna. Detta kan till exempel användas vid arbetsplatsträffar med personal när det kommer upp frågor gällande budgeten. En förutsättning är att det finns engagerade ledare och chefer som har stöd från ekonomer och att förbättra möjligheten för chefer och ledare att följa upp sin ekonomi genom utvecklande av ekonomi- och stödsystem.

Förutsättningarna för verksamhetsåret har varit att anpassa organisationen till följd av det generella effektiviseringskravet på 1,9 procent för 2021. Sammantaget är bedömningen att programområdets verksamheter bedrivs på ett sätt som motsvarar uppdragen, men att insatser behövs för att få en ekonomi i balans samt för att utveckla och stärka uppdragen inom vissa områden och verksamheter.

Fördelning av effektiviseringskravet har skett utifrån barn- och elevpeng genom resursfördelningsmodeller och övrig verksamhet såsom anslagsfinansierad verksamhet. Omprövningskravet 2021 uppgick till 60,4 miljoner kronor.

Nämnder och fristående huvudmän inom förskola och skola har kompenserats för 2021 års löneökning.

Utfallet för året uppgår till 35,4 miljoner kronor vilket innebär att hela utrymmet för inventarieinvesteringar inte har förbrukats under året. En stor del av medlen har gått till att utrusta den nystartade Svealundsskolan.

5.2 Effektivisering

I den budget som programområde Barn och utbildning tilldelades inför 2021 innehöll ett generellt effektiviseringsuppdrag på 26,0 miljoner kronor. Effektiviseringsuppdraget motsvarade 0,7 procent av budgetramen för programområdet.

Utöver effektiviseringen från Kommunstyrelsen fanns ytterligare behov av effektivisering inom programområdet med 34,4 miljoner kronor. Det innebar för programområdet en effektivisering med totalt 60,4 miljoner kronor. Det motsvarade en generell effektivisering för programområdet med 1,9 procent.

Fördelning av effektiviseringskravet har skett utifrån barn- och elevpeng genom resursfördelningsmodeller och övrig verksamhet såsom anslagsfinansierade verksamheter.

Nämnderna hanterade effektiviseringskravet på olika sätt, men när inte nämnderna inom programområdet har en budget i balans är effektiviseringskravet inte uppfyllt.

Sammantaget är bedömningen att våra verksamheter bedrivs på ett sätt som motsvarar våra uppdrag, men att insatser behövs för att få en ekonomi i balans samt för att utveckla och stärka uppdragen inom vissa områden och verksamheter.

Samtliga verksamheter inom förskola och skola är personalintensiva verksamheter och större delen av budgeten går till personalkostnader.

5.3 Programnämndens egen verksamhet

Programnämndens egen verksamhet har till och med december förbrukat 94,5 procent av budgetramen vilket kan jämföras med 2020 års förbrukning på 98,6 procent.

En ekonomisk sammanställning över verksamheter inom Programnämndens egen verksamhet.

Programnämnd	Bokslut 2020	Utfall 2021	Budget 2021	Prognos 2-2021	Förbrukn %	Avvik
Belopp i tkr						
Programnämnd	-1 053	-749	-800	-838	93,7%	51
Programövergripande	-81 086	-87 246	-94 791	-87 755	92,0%	7 545
Förskola	-227 779	-235 704	-232 972	-231 235	101,2%	-2 732
Grundskola	-702 513	-730 238	-735 157	-749 561	99,3%	4 919
Gymnasieskola	-43 075	-70 338	-72 116	-49 983	97,5%	1 778
Särskola	12 507	11 974	9 220	1 678	129,9%	2 754
Specialskola	-41 437	-41 784	-43 000	-42 034	97,2%	1 216
Planeringsreserv/volym	2		-51 052	-37 338		51 052
Nettokostnad	-1 084 434	-1 154 085	-1 220 668	-1 197 066	94,5%	66 583

Minus före belopp är en kostnad, inget tecken är en intäkt

Programnämnd barn och utbildning visar en positiv budgetavvikelse på totalt 66,6 miljoner kronor för egen verksamhet.

Från 2021 har den månadsvisa ekonomiska rapporteringen till Programnämnd barn och utbildning fortsatt som ett komplement till delårsrapporter och årsberättelser vilket är en del mot en ekonomi i balans. Syftet med månadsrapporten är att tidigt upptäcka avvikelser och åtgärda dessa och också kunna se att åtgärderna ger effekt.

Programnämnd

Nämnden har en budget i balans.

Programövergripande verksamhet

Centralt skolstöd visar en positiv budgetavvikelse på 1,1 miljoner kronor. Myndighetsavdelningen har haft svårare att verkställa den effektivisering som riktats mot dem och visar en negativbudgetavvikelse på - 0,9 miljoner kronor.

Budget 2021 för ”Skolutveckling tillsammans Topp 25 2025” uppgår till 4,0 miljoner kronor och samtliga medel har förbrukats under året.

Den totala positiva avvikelsen på 7,5 miljoner kronor härrör sig till den tillfälliga satsning med anledning av ökade skatteintäkter som var en extra tilldelning på samma belopp.

Lokalkostnader

Inför 2021 har vi fortsatt med en mer systematisk genomgång av kostnad och kostnadsfördelning för programområdets lokaler vilket bland annat innebär en regelbunden uppföljning av varje enskild fastighet vilket inte varit fallet varit några år bakåt i tiden. Utfallet för kostnader för lokaler 2021 är en positiv avvikelse för året med 6,0 miljoner kronor. En bidragande positiv orsak är den hyresrabatt med anledning av Corona, Futurum gett gymnasieskolorna. Det finns också orsaker som påverkar i negativ riktning såsom extra inhyrda lokaler relaterat till Corona, kostnader för Tegelbruket under hela budgetåret samt förändring i givna hyresrabatter mellan åren 2020 och 2021.

Interkommunala ersättningar och köp av platser av extern huvudman

Den interkommunala ersättningen når inte upp till budget för året utan avviker negativt, huvudorsak beror på gymnasieelever som väljer andra skolor än Örebro kommuns. De interkommunala kostnaderna avviker positivt och hamnar under budget. Tillsammans så avviker interkommunala ersättningar och kostnader negativt med totalt 6,3 miljoner kronor.

Vad gäller köp av platser av extern huvudman så har detta påverkats av två externa huvudmäns skolnedstängning under året. Det medförde minskat köp av platser med 11,5 miljoner kronor. Trots det så avviker budget negativt med 24 miljoner kronor varav huvuddelen är relaterat till gymnasiet och grundskolan med ungefär lika stora delar.

Den samlade bilden är att interkommunala intäkter och kostnader, samt köp av platser hos fristående huvudmän och institutioner utanför kommun, totalt innebär en negativ budgetavvikelse för året på över 30 miljoner kronor. En starkt bidragande orsak till detta är en minskning av antalet elever inom gymnasieskolorna

Skolskjuts/elevresor och köp av plats i specialskolor

Ett ökat antal barn och elever medför ökade behov av skolskjuts/elevresor och behov av platser i specialskolor och andra lösningar för elever med behov av särskilt stöd.

Kostnader för skolskjuts/elevresor påverkas förutom volymökning också av förändringar i prissättning från Region Örebro län som samordnar alla resor. Inför och under 2021 har myndighetsavdelningen jobbat hårt med effektiviseringar. Dessa har slagit igenom på framför allt grundskoleskjutsar där kostnaderna för busskort har minskat drastiskt till förmån för skolbuss. Denna utveckling har skett under hela 2021 men storleken och resultatet blev först känt under hösten. Total besparing på grundskoleskjutsen blev 10,0 miljoner kronor.

Den befarade ökningen av kostnaden för särskoleskjutsar uteblev. Allt pekade på att kostnaderna skulle hamna på över 20 miljoner kronor men då Region Örebro ändrade sina faktureringsrutiner för 2021 blev kostnader sammanblandade. Detta upptäcktes under hösten och dessa kostnader rättades samt flyttades till Grundskolan. Det innebär att särskoleskjutskostnaderna har en positiv budgetavvikelse med 3,5 miljoner kronor-

Föregående års förändring i vilka som erhåller gymnasiebuskort har slagit väl ut med en positiv effekt mellan åren 2020 och 2021 på 11,0 miljoner kronor.

Det är fortsatt angeläget att skolskjuts och elevresor ses över för att säkra kostnadseffektivitet. Detsamma gäller också för elever i specialskolor. Under året har stor osäkerhet präglat de kostnader som kommit till kommunen. Fakturering har släpat och varit ryckig vilket försvårat förståelsen för bedömningar av kostnadsläget under året.

Volympott/planeringsreserv

För 2021 uppgår planeringsreserven till 2,5 miljoner kronor och volympotten till 60,0 miljoner kronor.

Volympotten och planeringsreserven har endast förbrukats till del. Förändringen av volympotten bygger på avstämningar av antalet barn och elever som gjorts under våren och hösten. Budgetavvikelse är totalt 51,0 miljoner kronor.

Volympotten har från och med 2022 en annan utformning där det blir tydligare vad som är volymförändringar och vad som är satsningar inom området.

5.4 Driftnämndernas ekonomiska resultat

I nedanstående tabell redovisas förbrukning för perioden januari till december samt per nämnd inom programområdet. I tabellen framgår också avvikelse samt förändringen av det ackumulerade resultatet.

Nämnd Belopp i tkr	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Förbrukn %	Budget 2021	Budget- avvikelse
Förskolenämnd	-842 875	-835 745	100%	-833 485	-2 260
Grundskolenämnd	-1 333 741	-1 401 943	100%	-1 408 178	6 235
Gymnasienämnd	-510 157	-527 113	99%	-523 435	-3 678
Programnämnd	-1 084 434	-1 154 085	106%	-1 220 668	66 583
Nettokostnad	-3 771 207	-3 918 886	98,3%	-3 985 766	66 880
Varav intraprenader					44 811
Totalt exklusive intraprenader					22 070
Ingående ackumulerat resultat intraprenader					41 719
Ianspråktagande ack resultat 2021					3 092
Nya underskott 2021					-643
Nya överskott 2021					8 665
Utgående ackumulerat resultat intraprenader 2021					52 833
Avvikelse inklusive ianspråktagandeav ack resultat 2021					
Årets avvikelse exkl intraprenader					22 070
Årets avvikelse intraprenader					8 022
Justerad avvikelse inkl intraprenadernas över/underskott					30 092

Minus före belopp är en kostnad, inget tecken är en intäkt

Nedan följer en redovisning av nämndernas ekonomi i Årsberättelsen för 2021:

Nämnderna arbetade med att fullgöra uppdraget för 2021, att uppnå god ekonomisk hushållning, vilket innebär budget i balans, att anpassa organisationen till årets budgetram som inkluderade ett generellt effektiviseringskrav på 1,9 procent.

Tilldelningen byggde till största delen på resursfördelningsmodellerna för förskola och skola. Därutöver tilldelades nämnder resurser för anslagsfinansierad verksamhet.

Det ekonomiska arbetet har haft fokus på att klara av att ta emot nya barn och elever, men också att anpassa organisationen utifrån faktiskt antal barn och elever. Det ställer krav på en flexibel organisation, då antalet barn och elever hela tiden förändras.

Både förskola och skola är personalintensiva verksamheter och större delen av budgettilldelningen har gått till personalkostnader vilket innebär att det främst är personalorganisationen som måste förändras när budgetförutsättningar ändras. Att få helårseffekt på personalförändringar kan vara svårt då många åtgärder sker först till hösten i samband med nytt läsår. Inom förskolan är det stora variationer i antalet barn mellan vår och höst och det har även varit det inom grundskolan, där det är stora elevkullar.

Under året har två fristående huvudmän som bedrivit förskola och grundskola fått stänga verksamheten. Dessa barn och elever har inrymts i befintlig verksamhet inom kommunen.

Örebro kommun har fått tagit del av Skolmiljarden under året med cirka 19,0 miljoner kronor. Medlen syftar till att bidra till goda förutsättningar för kommunerna att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till, trots covid-19-pandemin.

Förskolenämnden

Förskolenämnden visar en negativ budgetavvikelse på -2,3 miljoner kronor. Det är en förbättring mot årets andra delårsrapport. Exklusive intraprenaderna redovisar Förskolenämnden en positiv budgetavvikelse med 49 tusen kronor. Intraprenaderna visar en positiv budgetavvikelse på 2,3 miljoner kronor men resultaten skiljer sig åt mellan enheterna.

Förutsättningarna inför verksamhetsåret var ett effektiviseringskrav samt en demografisk svikande utveckling med ett stort barntapp som följd, så verksamheterna har gjort stora anpassningar för att nå en budget i balans.

Verksamheternas arbete har under året präglats av pandemins effekter där huvudsakligt fokus har varit att säkerställa en trygg och säker undervisning och omsorg för barnen samt en god arbetsmiljö för chefer och medarbetare. Trots att många aktiviteter och utbildningar ställts in har utvecklingsarbetet löpt på och bedömning är att Förskolenämndens verksamhet har bedrivits med god kvalitet.

En stor utmaning är och kommer att vara kompetensförsörjning samt att anpassa lokaler och bemanning efter att barnantalet minskar. Som läget är nu finns en överetablering av förskolor i vissa områden och dessa områden behöver stärkas för att nå en budget i balans.

Ett av kraven kommunen har är att tillgodose att alla barn får en placering inom fyra månader. För att möta kravet krävs en flexibel organisation och lokaler vilket är en bidragande orsak till alla ny-/ombyggnationer och tillfälliga avdelningar som öppnas och stängs. Flexibilitet är resurskrävande eftersom det är svårt att få ekonomi på tillfälliga lösningar samt i uppstartskeden av verksamheter.

Förvaltningsgemensamt visar en positiv budgetavvikelse som täcker upp för verksamheter som redovisar negativ budgetavvikelse, såsom bemanning och den kommungemensamma förskolan på obekvämtid, Västerpark.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden visar en positiv budgetavvikelse på 6,2 miljoner kronor varav 5,4 miljoner kronor avser intraprenaderna. Exklusive intraprenaderna redovisar nämnden ett överskott på 0,8 miljoner kronor. Det ekonomiska resultatet vid årets slut är något bättre än vid årets andra delårsrapport. Intraprenadernas resultat visar en positiv budgetavvikelse på 5,4 miljoner kronor.

Budgetramen ökade med 67 miljoner kronor under året, ökningen beror främst på kompensation för löneökningar och en tillfällig satsning för att skriva av datorer men också till följd av ett ökat elevantal.

Förutsättningarna inför verksamhetsåret var ett effektiviseringskrav vilket verksamheterna jobbat intensivt med för att hämta hem, genom att slimma sina organisationer utifrån givna förutsättningar och samtidigt ta höjd för ett ökat elevantal till hösten. Förvaltningen har en utmaning i att anpassa verksamheten utifrån elevflödena för att nyttja skollokaler optimalt och ge rektorerna goda förutsättningar för att organisera sin verksamhet.

Skolornas arbete har även under 2021 präglats av pandemins konsekvenser. Verksamheten har ständigt behövts anpassas och prioriteringar görs utifrån nya rekommendationer och restriktioner, tillgång på personal samt elevers närvaro. Trots

att utvecklingsinsatser och kompetensutveckling har ställts in har utvecklingsarbetet fortgått med särskilt fokus på en god undervisning.

Förvaltningsgemensamt och planeringsreserven lämnar en positiv budgetavvikelse som ska täcka upp för verksamheter som prognostiserar negativa budgetavvikelser och för busskostnader i samband med Stureskolans evakueringen.

Gymnasienämnden

Gymnasienämnden visar en negativ budgetavvikelse på -3,7 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse mot budget i förhållande till budgetomslutningen på 0,7 procent.

Coronapandemin har inneburit distansundervisning för reguljära gymnasiet samt Riksgymnasiet helt eller delvis under våren 2021. Gymnasiesärskolan och Riksgymnasiesärskolan för döva och hörselskadade har däremot bedrivit undervisningen på plats under hela pandemin. Utfallet påverkas, liksom utfallet för föregående år, främst av uteblivna kostnader då alla moment som normalt ingår i undervisningen inte gått att genomföra.

Inför 2021 gjordes avsteg från att fördela resurser proportionellt utifrån riksprislistan för Samhällsvetenskapliga programmet inriktning SAHA, International Baccalaureat, introduktionsprogrammen samt anläggningsmaskin. Grunden i tilldelningen är riksprislistan och där-utöver ges ett tillägg som mer motsvarar kostnaden för att bedriva gymnasie-programmet och gäller oavsett utförare.

För Gymnasiesärskolan och Riksgymnasiesärskolan D/H påverkas utfall och prognos också av lägre personalkostnader på grund av sjukfrånvaro och det faktum att man varit restriktiv med att ta in vikarier i verksamheten med hänsyn till smittspridningsrisk.

Under året har även Gymnasienämnden erhållit tillfälliga medel hänförliga till Skolmiljarden.

Gymnasienämnden har en utmaning i att budget beror på antalet elever och ett fortsatt minskat elevantal för reguljära gymnasiet samt Riksgymnasiet. Totalt för nämnden motsvarar elevminskningen cirka 15,9 miljoner kronor i minskad budgetram. Det tar tid att ställa om en organisation och därmed är det svårt att få effekt, genom minskade kostnader, samma år som elevtapp uppstår. Gymnasiesärskolan har en fortsatt elevökning, om än inte lika stor som föregående år.

Intraprenadernas resultat

Tabellen nedan visar intraprenadernas resultat 2021 per verksamhet och per enhet inom förskola och grundskola.

Intraprenader Belopp i tkr	Ackumulerat resultat	Budget avvikelse	Förbrukat ackumulerat resultat	Nya underskott	Nya överskott	Nytt ackumulerat resultat
Förskolor						
Norrby förskolor	2 059	-2 221	-2 059	-162	0	-162
Förskolor Lillån	3 297	985	0	0	985	4 282
Förskolor Varberga	3 586	665	0	0	665	4 251
Rosta förskola	1 900	-700	-700	0	0	1 200
Förskolor Väster	3 542	-1 039	-1 039	0	0	2 503
Nettokostnad	14 384	-2 309	-3 798	-162	1 650	12 075

Intraprenader Belopp i tkr	Ackumulerat resultat	Budget avvikelse	Förbrukat ackumulerat resultat	Nya underskott	Nya överskott	Nytt ackumulerat resultat
Grundskolor						
Lillåns skola, Lillån södra	4 427	211	0	0	211	4 638
Västra Engelbrekt, Tegnerskolan	158	1 697	0	0	1 697	1 855
Almbyskolan F-9	5 825	618	0	0	618	6 443
Engelbrekt 4-9	4 132	1 061	0	0	1 061	5 193
Gumaelisskolan 7-9	2 843	-233	-233	-277	0	2 610
Mellringeskolan F-6	63	-451	0	0	0	-388
Mellringeskolan 7-9	314	-203	-377	0	0	111
Norrbyskolan F-6	92	-296	-92	-204	0	-204
Stora Mellösa F-6	817	341	0	0	341	1 158
Stureskolan F-3	1 369	586	0	0	586	1 955
Wallerska skolan F-6	1 688	331	0	0	331	2 019
Brunnsskolan F-6	1 978	-431	-431	0	0	1 547
Brickebacken F-6	3 629	2 170	0	0	2 170	5 799
Nettokostnad	27 335	5 401	-1 133	-481	7 015	32 736
Totalt förskolor och skolor	41 719	3 092	-4 931	-643	8 665	44 811

Intraprenadernas ackumulerade resultat är fortsatt positivt för både förskolor och grundskolor. Fortsatt skiljer sig resultaten åt mellan enheterna. Några enheter behöver använda eget kapital för att täcka årets negativa budgetavvikelse.

5.5 Skolmiljarden

Skolverket har under året beslutat om statligt stöd till kommunerna. För Örebro kommun har det inneburit ett tillskott på 19,1 miljoner kronor. Medel som har fördelats ut till förskolor och skolor för såväl kommunal som fristående huvudman. Medlens syfte är att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till, trots covid-19-pandemin.

Nedan redovisas hur respektive driftsnämnd har nyttjat medlen under året.

Förskola

Medel har använts till att köpa in läsplattor för att verksamheterna ska kunna ha digitala möten samt läsplattor med olika profiler som ett stöd i undervisningen. Medel har också använts till att förbättra arbetsmiljön och täcka upp för merkostnader som uppstått på grund av pandemin.

Grundskola

Den första utbetalningen användes till att finansiera merkostnader för, extra bemanning/vikarier för att säkerställa elevernas undervisning under våren, ökade lokalkostnader, inköp av skyddsmaterial, fortbildning i digitala verktyg, utomhusaktiviteter och extra lokalhyror för elever i årskurs 7–9.

Den andra utbetalning riktades medel till elever i årskurs F-6 med medskicket att användas till förbättring av arbetsmiljön för elever och personal samt insatser inom elevhälsan, uppföljning kommer ske i samband med årsredovisning.

Den tredje utbetalning användes inom områdena att förbättra arbetsmiljön för elever och personal, stärka måluppfyllelsen samt till insatser inom elevhälsan.

Gymnasieskolan

Medel från de tre utbetalningar som Gymnasienämnden tilldelats har använts till följande insatser;

- stärka måluppfyllelsen
- stärka lärarnas kompetenser att använda digitala verktyg för att öka elevernas lärande
- stärka elevhälsans kompetenser och förutsättningar att använda digitala verktyg för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- stärka arbetsmiljön för alla medarbetare, chefer och elever

Samtliga skolenheter har fått möjlighet att ta del av dessa medel men behoven och insatserna skiljer sig åt mellan de olika skolorna. Gymnasienämnden har till viss del haft ökade kostnader som följd av dessa insatser, men de täcks till viss del upp av redan befintliga kostnader, till exempelvis delar av ordinarie personalkostnad. Detta medför att resultatet tillfälligt för i år har förbättrats, framför allt på det reguljära gymnasiet, och att vissa ekonomiska utmaningar med en ekonomi i balans kvarstår inför kommande år.

5.6 Effekter av coronapandemin

Nedan redovisas effekter per driftnämnd:

Förskola

De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 är svåra att bedöma. Pandemin har inneburit lägre kostnader för kurser och konferenser och för ordinarie personal, verksamheterna har även kompenseras för ökade sjuklöner. Däremot har den höga sjukfrånvaron inneburit ökade kostnader för vikarier och en ökad arbetsbelastning för ordinarie personal. Verksamheterna har även haft ökade kostnader för skyddsutrustning, städning, transporter med mera.

En tänkbar effekt av pandemin kan vara att föräldrar avvaktat med inskolning på förskolan då barnantalet i verksamheterna minskat jämfört med de tre senaste åren. Demografiutvecklingen pekade i och för sig på ett minskat barnantal men pandemin kan också ha påverkat utfallet.

Statsbidraget för högre sjuklönekostnader som fördelats ut till enheterna uppgår till 9,6 mnkr och motsvarar den högre sjuklönekostnad som nämnden haft jämfört med januari-februari 2020 respektive mars-september 2019. Sjukfrånvaron har dock varit fortsatt hög under hösten.

Kortsiktigt så har pandemin inte haft några stora ekonomiska konsekvenser för verksamheten men på längre sikt kan den ökade arbetsbelastningen som pandemin inneburit få konsekvenser.

Grundskola

De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 är svåra att bedöma. Pandemin har inneburit lägre kostnader för kurser och konferenser och verksamheterna har kompenseras för ökade sjuklöner. Däremot har den höga sjukfrånvaron inneburit ökade kostnader för vikarier och en ökad arbetsbelastning för ordinarie personal. Verksamheterna har även haft ökade kostnader för skyddsutrustning, städning, transporter med mera.

En effekt av pandemin är att det varit färre barn inskrivna på fritids vilket kan vara en följd av att föräldrar jobbar hemifrån i större utsträckning. Vid barn- och elevavstämningen i februari tappade skolorna betydligt fler fritisbarn jämfört med hur det sett ut tidigare år.

Statsbidraget för högre sjuklönekostnader som fördelats ut till enheterna uppgår till 11,5 mnkr och motsvarar den högre sjuklönekostnad som nämnden haft jämfört med januari-februari 2020 respektive mars-september 2019. Sjukfrånvaron har dock varit fortsatt hög under hösten.

Kortsiktigt så har pandemin inte haft några stora ekonomiska konsekvenser för verksamheten men på längre sikt kan den ökade arbetsbelastningen som pandemin inneburit få konsekvenser.

Gymnasieskolan

Gymnasienämnden har påverkats ekonomiskt av coronapandemin på flera sätt. Både genom erhållen ersättning, ökade respektive uteblivna kostnader samt till viss del uteblivna intäkter. Den ekonomiska nettoeffekten för nämnden innebär minskade nettokostnader. Exakt belopp går inte att redovisa då framförallt uteblivna kostnader inte går att särskilja och beräkna utan att ålägga verksamheten stor administrativ börda.

5.6 Kostnadsutveckling

Sammanställning av kostnadsutveckling som visar totala intäkter och kostnader för samtliga nämnder inom programområde Barn och utbildning.

Nämnd Belopp i tkr	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Förbrukn %	Budget 2021	Budget- avvikelse
Intäkter					
Barnomsorgsavgifter	118 555	122 157	102,7%	118 960	-3 197
Driftbidrag	416 987	420 292	101,3%	414 769	-5 522
Försäljning av verksamhet	229 393	220 414	96,5%	228 481	8 068
Övriga intäkter	304 311	1 203 291	102,0%	1 179 433	-23 857
Summa intäkter	1 069 246	1 966 152	101,3%	1 941 644	-24 509
Kostnader					
Personalkostnader	-2 645 685	-2 683 562	99,8%	-2 688 990	-5 428
Köp av verksamhet	-941 439	-1 858 479	97,4%	-1 907 312	-48 833
Lokalkostnader	-643 801	-694 466	99,1%	-700 803	-6 337
Entreprenad/fastighet mm	-248 638	-252 253	95,4%	-264 411	-12 158
Kapitalkostnader	-48 860	-50 905	100,2%	-50 818	87
Skolskjuts/elevresor	-83 248	-65 261	83,3%	-78 323	-13 063
Övriga kostnader	-228 781	-280 114	118,3%	-236 753	43 361
Summa kostnader	-4 840 452	-5 885 039	99,3%	-5 927 410	-42 371
Nettokostnad	-3 771 206	-3 918 886	98,3%	-3 985 766	-66 880

Kommentar kring intäkter

Barnomsorgsavgifterna från vårdnadshavare som har barn i förskola och fritidshem är fortsatt höga till följd av den årliga kontrollen av inkomstuppgifter som infördes under 2019 och motsvarar i princip budget.

Driftbidrag, som främst utgörs av statsbidrag, har minskat de senaste åren i takt med minskat flyktingmottagande. Den positiva avvikelsen mot budget avser statsbidrag som är av engångskaraktär.

Försäljning av verksamhet har minskat vilket främst utgör minskade interkommunala intäkter för sålda inom förskola och skola.

Övriga intäkter innebär en positiv budgetavvikelse som till stor del beror på interna intäkter inom förvaltningarna. effekt av Coronapandemin.

Kommentar kring kostnader

Köp av verksamhet lämnar en positiv avvikelse som främst beror på att en stor del av volympotten inte har förbrukats fullt ut under året.

Lokalkostnaderna lämnar en positiv avvikelse mot budget men ökar mellan åren. Det finns fortsatt behov att se över lokaler för att möta ett förändrat antal barn och elever.

Det är fortsatt angeläget att följa kostnadsutvecklingen för skolskjuts och elevresor för att säkra kostnadseffektivitet

Övriga kostnader ligger över nivå för budget.

5.6 Investeringar

Objekt	Bokslut 2020	Budget 2021	Förbrukat %	Bokslut 2021	Avvikelse
Belopp i tkr					
Förskolenämnd	-3 222	-4 672	69%	-3 242	1 430
Grundskolenämnd	-10 816	-27 382	68%	-18 678	8 704
Gymnasienämnd	-4 279	-2 546	84%	-2 142	404
Datorer i skola	-16 579	-11 400	120%	-13 734	-2 334
Datorer gymnasieskola	-7 572	-8 000	84%	-6 745	1 255
Programnämnd		-800			800
Nettokostnad	-42 468	-54 800	81%	-44 541	10 259

Minus före belopp är en kostnad, inget tecken är en intäkt

Investeringsutrymmet för inventarieinvesteringar 2021 uppgår till 35,4 miljoner kronor och vid årets slut återstår 11,3 miljoner kronor.

Utfallet för året uppgår till 35,4 miljoner kronor vilket innebär att hela utrymmet för inventarieinvesteringar inte har förbrukats under året. En stor del av medlen har gått till att utrusta den nystartade Svealundsskolan.

Medel har använts till inköp av inventarier till förskolor och skolor, förnärvarande är det utrustning av nya förskolor och skolor. Inköp av datorer till verksamheten som avser den pedagogiska verksamheten utifrån den IT satsning som ska bidra till att utveckla pedagogiken och skapa förutsättningar för nya hjälpmedel.

En investering är förenad med driftskostnader i form av avskrivning och internränta och denna kostnad ska inrymmas inom förskolans eller skolans tilldelade budgetram.

6. Fem år i sammandrag.

Fem år i sammandrag	2018	2019	2020	2021	Bedömn 2022
Ekonomisk avvikelse, programområdet, mnkr	-81,0	-6,7	40,5	66,9	+/-0
Befolkning					
Totalt antal invånare, Örebro kommun	153 367	155 696	156 381	156 888	158 205
Åldersgruppen 1-5 år	9 409	9 458	9 305	9 067	8 987
Åldersgruppen 6-15	18 134	18 656	18 989	19 283	19 516
Åldersgruppen 16-18 år	5 021	5 047	5 073	5 175	5 266
Förskoleverksamhet					
Antal barn i kommunal förskola	7 145	7 202	7 118	6 907	Oförändrad
Antal barn i pedagogisk omsorg, dagtid	0	0	0	0	Oförändrad
Antal barn i fristående förskola	1 096	1 073	1 032	1 076	Oförändrad
Antal barn i pedagogisk omsorg, fristående regi	28	45	49	48	Öka
Andel inskrivna barn i fristående förskola	13	13	13	13	Oförändrad
Antal barn fr andra kommuner i ÖK förskolor	16	18	18	14	Oförändrad
Antal intraprenader	6	6	6	6	Oförändrad
Grundskoleverksamhet					
Antal elever i kommunal grundskola	14 389	14 925	15 273	15 531	Öka
Antal elever i obligatorisk särskola	149	184	195	220	Öka
Antal elever i fristående grundskola	3 463	3 526	3 550	3 360	Oförändrad
Andel elever i fristående grundskola	19	19	19	18	Oförändrad
Antal elever fr andra kommuner i ÖK grundskolor	72	74	76	76	Oförändrad
Antal elever fr andra kommuner i ÖK särskolor	6	5	4	1	Oförändrad
Antal intraprenader	11	11	12	12	Oförändrad
Gymnasieverksamhet					
Antal elever i kommunal gymnasieskola	5 270	5 163	4 896	4 603	Oförändrad
Antal elever i kommunal gymnasiesärskola	104	111	137	147	Öka
Antal elever i fristående gymnasieskola	1 420	1 521	1 760	1 844	Oförändrad
Antal elever i andra kommuner fr ÖK	184	128	202	205	Oförändrad
Antal elever fr andra kommuner i ÖK i gymnasieskolor	1 589	1 552	1 513	1 338	Oförändrad
Antal elever fr andra kommuner i ÖK särskolor	43	47	54	58	Oförändrad
Andel elever i fristående gymnasieskola	28	29	33	36	Oförändrad
Antal intraprenader	0	0	0	0	

*Utveckling av faktiskt antal barn och elever i förskola och skola oavsett huvudman, per den 15 oktober

7. Åtaganden

Nedan redovisas en sammanställning av Programnämnd barn och utbildnings egna åtaganden utifrån årets Programplan samt status på dessa enligt följande: ej påbörjad, påbörjad, slutförd.

Målområde 1 Örebroare i sin fulla kraft

Nämndens åtaganden:

- Översynen av resursfördelningsmodellerna för förskola och obligatorisk särskola ska fortsätta, i syfte att följa upp hur modellerna styr mot önskade mål och effekter för ökad likvärdighet. SLUTFÖRD

Målområde 2 Lärande, utbildning och arbete genom hela livet i Örebro

Nämndens åtagande:

- Satsningar på skolutveckling inom ramen för ”Skolutveckling tillsammans Topp 25 2025” ska fortsätta, i syfte att nå ökad målpåfyllelse. SLUTFÖRD
- Fortsätta det programövergripande uppdraget med att säkerställa skolpliktsansvaret. PÅBÖRJAD
- Fortsätta arbetet med en strategisk plan för elevadministrativa system. PÅBÖRJAD
- Fortsätta utreda behovet av så kallade internationella skolplatser med syftet att skapa en kvalitativ utbildning med internationell läroplan och genom det skapa större konkurrenskraft i regionen för utländsk arbetskraft. PÅBÖRJAD

Målområde 3: Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

Inga riktade åtaganden inom målområdet.

Målområde 4: Örebro skapar livsmiljöer för god livskvalitet

Inga riktade åtaganden inom målområdet.

Målområde 5: Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

Inga riktade åtaganden inom målområdet.

Målområde 6: Hållbara och resurseffektiva Örebro

Nämndens åtaganden:

- Säkerställa resursanvändning vid simundervisning. SLUTFÖRD
- Säkerställa finansiering och gränsdragning för utrustning vid nybyggnation av grundskolor. PÅBÖRJAD
- Se över möjligheten att ta in barnomsorgsintäkter från vårdnadshavare inom fristående förskolor och pedagogisk omsorg. PÅBÖRJAD
- Se över möjligheten till en enhetlig process för interkommunala ersättningar för förskola, grundskola, gymnasieskola och särskola. PÅBÖRJAD
- Se över möjligheten att ha en gemensam kö- och antagningsprocess inom förskola och pedagogisk omsorg. PÅBÖRJAD
- Revidera riktlinje för skolskjuts. EJ PÅBÖRJAD
- Fortsatt säkra behov och kostnadsutvecklingen för skolskjuts och lokaler. PÅBÖRJAD

8. Bilagor.

- Bilaga 1 Årsberättelse 2021 för Förskolenämnden
- Bilaga 2 Årsberättelse 2021 för Grundskolenämnden
- Bilaga 3 Årsberättelse 2021 för Gymnasienämnden

Förskolenämndens och Grundskolenämndens årsberättelser bifogas till ärendet vid senare tillfälle, när nämnden fattat beslut i ärendet.